

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-
ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи студентів з
дисципліни «Державне регулювання економіки»
для студентів спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № від

Харків ХНАДУ 2017

Укладачі: О.В. Кудрявцева

Кафедра міжнародної економіки

ВСТУП

Метою дисципліни є розкриття методології, методики та організаційних основ державного регулювання економіки. Навчальний матеріал ґрунтується на положеннях сучасної економічної теорії і менеджменту, а також Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів державних органів.

Головними завданнями дисципліни є розкриття:

- сутності, мети і завдань державного регулювання економіки;
- теоретичних основ формування та реалізації стратегії соціально-економічної політики держави;
- методологічних основ, методів і засобів впливу держави на економічний та соціальний розвиток і соціально-економічні процеси;
- сутності, функцій, методології та методики соціально-економічного прогнозування, державного програмування і макроекономічного планування;
- особливостей державного регулювання різних сфер господарської та соціальної діяльності;
- світового досвіду державного регулювання економіки.

Вивчення навчального матеріалу дисципліни сприятиме підвищенню рівня загальноєкономічної підготовки бакалаврів, формуванню в них навичок самостійного науково-аналітичного опрацювання проблем з позицій суспільних і державних потреб та інтересів

На практичних заняттях відпрацьовується методика рішення задач, видаються індивідуальні завдання для самостійної роботи. Найбільш поширеною формою проведення практичних занять є пояснення викладачем методики і ходу розв'язання задач біля дошки з послідуочим рішенням індивідуальних задач студентами при необхідних консультаціях викладача.

Практичне заняття №1. Основні показники функціонування національної економіки

Методичні поради до виконання завдання:

Перший підхід, до моделювання системи макроекономічних показників припускає визначення сукупного суспільного продукту. Сукупний суспільний продукт є сумою матеріальних благ, створених в суспільстві за певний період часу. За вартістю сукупний суспільний продукт визначається так само, як вартість товару.

Основний недолік цього показника полягає в повторному рахунку, тобто багатократному підсумовуванні вартості ресурсів у вартості суспільного продукту.

Значення розрахунку показника сукупного суспільного продукту полягає в тому, щоб визначити структуру матеріального виробництва, динаміку розвитку виробничих галузей і відповідно виявити основні тенденції в їх розвитку.

Другий підхід визначає макроекономічні показники як віддачу від використання чинників виробництва незалежно від того, в якій сфері економіки вони застосовувалися. Цей підхід припускає розрахунок наступних показників:

1) Валовий національний продукт (ВНП) – це сукупна ринкова вартість всього об'єму кінцевого виробництва в економіці за рік. Існує дві методики розрахунку валового внутрішнього продукту:

А) ВНП по витратах, тобто скільки витрачають покупці ринкової вартості кінцевої продукції

$$\text{ВНП}_в = C + I + G + X_n \quad (1.1)$$

де $\text{ВНП}_в$ – валовий національний продукт по витратах;

C – особисті споживчі витрати населення;

I – валові інвестиції.

$$I = A + I_n \quad (1.2)$$

де A – амортизація;

I_n – приріст капіталу (чисті інвестиції);
 G – державні закупівлі товарів і послуг (виключаючи всі державні трансферти);
 X_n – чистий експорт.

$$X_n = E - I \quad (1.3)$$

де E – рівень експорту;

I – рівень імпорту.

Б) ВВП по доходах, тобто підсумовуючи всю заробітну плату, земельну ренту, відсотки і прибуток, створені в економіці. Цей підхід є технікою розрахунку доданої вартості.

ВВП включає амортизаційні відрахування, непрямі податки на бізнес, заробітну плату найманих робочих, рентні платежі, відсотки на капітал, доходи від власності, прибуток не корпоративного сектора (приватних малих підприємств, партнерів), прибуток корпорацій. Прибуток корпорацій підрозділяється на дивіденди, податок на прибуток корпорацій, нерозподілені прибутки корпорацій.

Значення VNP_o і VNP_p повинні бути рівні між собою, оскільки те, що витрачене споживачами на придбання продукту, отримане у вигляді доходу тими, хто брав участь в його виробництві.

2) Валовий внутрішній продукт:

$$ВВП = ВВП - X_n \quad (1.4)$$

Де ВВП – валовий внутрішній продукт;

3) Чистий національний продукт:

$$ЧНП = ВВП - A \quad (1.5)$$

4) Національний дохід:

$$НД = ЧНП - П_n \quad (1.6)$$

де $П_n$ – непрямий податок на бізнес.

5) Особистий дохід:

$$ОД = НД + Стр - П_{пр} - П_{н.р.} + T_{пл.} \quad (1.7)$$

де Стр – внески на соціальне страхування

$P_{пр}$ – податки на прибуток

$P_{н.р.}$ – не розподілені прибутки корпорацій

$T_{пл}$ – трансфертні платежі

Завдання 1

Таблиця 1.1 – Вихідні дані

Стадії економічного процесу	Виручка від продажу	Вартість проміжного продукту	Додана вартість	Податок на додану вартість
Сировина	10			
Пряжа	18			
Шерстяна тканина	36			
Шерстяний костюм	44			

А) заповніть порожні стовпці; ставка податку на додану вартість – 20%;

Б) що таке подвійний рахунок?

В) що означає категорії проміжної і кінцевої продукції?

Г) у чому сенс зіставлення показників загальної вартості продажів і доданої вартості

Завдання 2

Сукупна ринкова вартість всього об'єму (ВНП) кінцевого виробництва товарів і послуг в національній економіці за рік складає 600 млрд. доларів, сальдо зовнішньоекономічного балансу – 50 млрд. дол., амортизаційні відрахування – 30 млрд. дол., величина непрямих податків – 15 млрд. дол. Визначте валовий внутрішній продукт, чистий національний продукт і національний дохід.

Завдання 3

ВНП складає 5000 грош. од., споживчі витрати – 3200 грош. од., державні витрати – 900 грош. од., чистий експорт – 80 грош. од. Розрахуйте:

1) величину валової інвестиції;

- 2) ЧНП, якщо сума амортизації дорівнює 150 грош. од.;
- 3) в даному прикладі чистий експорт виражається позитивною величиною. Чи може вона бути негативною? У якому випадку?

Завдання 4

За даними таблиці 1.2 визначите:

- а) ВВП по доходах;
- б) ВВП по витратах;
- в) ВВП;
- г) ЧНП
- д) національний дохід.

Таблиця 1.2 – Дані рахунків національного балансу

Показники	Млн. дол. США
Об'єм спожитого капіталу (амортизація)	2020
Особисті споживчі витрати	12904
Непрямі податки на бізнес	1572
Заробітна плата найманих робочих	11620
Державні закупки товарів і послуг	3856
Дивіденди	392
Відсоток	1568
Чистий експорт	-372
Дохід від індивідуальних вкладень	1300
Нерозподілені прибутки корпорацій	316
Валові приватні внутрішні інвестиції	3060
Податки на прибуток корпорацій	580
Орендна плата	80

Література: [1,7].

Практичне заняття №2

**Теорія визначення рівня доходу. Теорія мультиплікатора.
Загальна характеристика споживання, заощаджень**

Методичні поради до виконання завдання.

Споживання. Під споживанням (С) розуміється загальна

кількість товарів, куплених і спожитих в продовж якогось терміну. Споживання залежить від двох чинників: суб'єктивного і об'єктивного. До суб'єктивного чинника відноситься «психологічна» схильність до споживання, а до об'єктивних рівень доходу і його розподіл, запаси багатства, наявні засоби (ліквідні активи), ціни, норма відсотка і так далі. Встановлено, що споживання рухається в тому ж напрямі, що і дохід. Проте споживання залежить не тільки від доходу, але і від так званої схильності до споживання. Схильність до споживання може бути середньою і граничною. Під середньою схильністю до споживання (*APC*) в економічній науці розуміється «психологічний чинник», що відображає бажання людей купувати споживчі товари. Середня схильність до споживання виражається як відношення споживаної частини національного доходу (*C*) до всього національного доходу (*Y*), тобто:

$$APC = \frac{C}{Y} \quad (2.1)$$

де *C* – споживання;
Y – дохід

Гранична схильність до споживання (*MPC*) виражає відношення зміни в споживанні до змін в доході, тобто:

$$MPC = \frac{\Delta_c}{\Delta_d} \quad (2.2)$$

де Δ_c – зміна в споживанні
 Δ_d – зміна в доході

Тут відображена наступна функціональна залежність: коли реальний дохід суспільства збільшується або зменшується, його споживання збільшуватиметься або зменшуватиметься. Розмір споживчих витрат залежить від рівня доходу. Отже, *MPC* буде завжди менше 1, оскільки дохід більше споживання. Звідси слідує виводи:

$MPC=0$ – це коли приріст доходу не споживається, а зберігається;

$MPC=1/2$ – означає, що збільшення доходу буде розділено між споживанням і заощадженням порівну;

$MPC = 1$ – означає, що приріст доходу повністю споживається.

Заощадження. Під заощадженням (S) розуміється та частина доходу, яка не споживається, тобто заощадження означає скорочення споживання. Економічне значення полягає в його відношенні до інвестицій. Заощадження складають основу для інвестицій. Під схильністю до заощадження розуміється один з психологічних чинників, що означає бажання зберігати. Середня схильність до заощадження (APS) виражається як відношення частини національного доходу, що зберігається, до всього доходу, тобто:

$$APS = \frac{S}{Y} \quad (2.3)$$

де S – заощадження;

Y – дохід.

Гранична схильність до заощадження (MPS) є аналогічно MPC відношення зміни в заощадженнях до зміни в доході.

$$MPS = \frac{\Delta_z}{\Delta_d} \quad (2.4)$$

де Δ_z – зміна в заощадженні

Δ_d – зміна в доході

Легко відмітити, що якщо:

$$C + S = Y \quad (2.5)$$

(тобто сукупний дохід розпадається на споживання і заощадження), то зміни в споживанні + зміни в заощадженнях = змінам в національному доході.

Тоді сума граничної схильності до споживання і граничної схильності до заощадження дорівнює:

$$MPC + MPS = 1 \quad (2.6)$$

Звідси:

$$MPC = 1 - MPS \quad (2.7)$$

$$MPS = 1 - MPC \quad (2.8)$$

Взаємозв'язок двох показників дозволив американському економістові Самуельсону сказати, що гранична схильність до споживання і гранична схильність до заощадження це сіамські близнята.

Мультиплікатор Кейнса це число, що показує, в скільки разів сумарний приріст доходу перевищує приріст інвестиційних витрат. Мультиплікатор рівний зворотній величині MPS граничної схильності до заощаджень, тобто:

$$\mu = \frac{1}{MPS} \quad (2.9)$$

де μ – мультиплікатор.

Все, що необхідне для обчислення мультиплікатора, – це величина MPS . Оскільки:

$$MPC + MPS = 1 \quad (2.10)$$

$$MPS = 1 - MPC \quad (2.11)$$

відповідно, формулу мультиплікатора можна записати таким чином:

$$\mu = \frac{1}{1 - MPC} \quad (2.12)$$

Значення мультиплікатора полягає в наступному: відносно невелика зміна в інвестиційних планах підприємців або планів заощаджень домогосподарств може викликати набагато більші зміни в рівноважному рівні доходу. Мультиплікатор розкриває коливання підприємницької діяльності, викликані змінами у витратах. Відмітимо, що чим більше MPC (менше MPS), тим більше буде мультиплікатор.

Завдання 1

Обчислите, як збільшення державних закупівель на 1 грн. Змінить бюджетний надлишок при ставці прибуткового податку в 30% і граничній схильності до споживання 0,9.

Завдання 2

ВВП країни x складає 400 млрд. дол. Гранична схильність до споживання – 0,8. Якщо уряд країни поставив завдання досягти ВВП на рівні 800 млрд. дол., то які повинні бути інвестиції?

Завдання 3

Економіка країни характеризується наступними даними:

- фактичний дохід – 4000 тис. грн.
- гранична схильність до споживання – 0,8
- рівноважний дохід – 4200 тис. грн.

Знайти:

А) Як повинні змінюватися урядові витрати (за інших рівних умов) для того, щоб економіка досягла рівноважного стану?

Б) Як повинна змінюватися величина податкових надходжень (за інших рівних умов) для того, щоб економіка досягла рівноважного стану?

Завдання 4

Для Кейнсіанської моделі, що включає державний сектор, роблять наступні пропозиції:

$$C = 200 + 0,7 \times YD,$$

де C – споживання;

$$(0,7 \times YD) - C = C_a + APC \times YD,$$

де C_a – автономне споживання;

APC – максимальна схильність до споживання;

YD – доходи після сплати податків (дохід, що розташовується);

Y (інвестиції) = 200;

G (державні закупівлі) = 200;

TR (трансфертні платежі) = 70;

T (ставка оподаткування) = 0,5.

Визначити:

1. Яка величина мультиплікатора?
2. Чому рівний об'єм рівноважного виробництва?
3. Яка величина бюджетного надлишку?
4. Який був би бюджетний надлишок, якби державні

закупівлі зросли до 300?

5. Який був би бюджетний надлишок, якби податкова ставка збільшилася до 0,7?

Література: [3,6].

Практичне заняття №3 **Регулювання трудових ресурсів та зайнятості**

Методичні поради до виконання завдання.

Відповідно до закону А. Оукена, кожен відсоток перевищення фактичного рівня безробіття над природним викликає зменшення річного об'єму ВВП на 2,5 %. Цей закон виражає математичну залежність між рівнем безробіття і відставанням в зростанні ВВП.

Закон Оукена складається з двох частин:

1. Чисельність робочої сили щороку росте, а її використання стає продуктивнішим, тому 2,7 % щорічного приросту реального ВВП необхідні для створення нових робочих місць, здатних утримувати безробіття на колишньому рівні.

2. Більш швидше зростання ВВП скорочує безробіття, тобто на кожних 2 % зростання ВВП понад 2,7 % у рік доводиться 1 % зниження безробіття.

Завдання 1

Номінальний ВВП складає 850 млрд. грн, природний рівень безробіття складає 6 %, фактичний рівень безробіття складає 9 %. Який об'єм продукції у вартісному виразі недовироблено в країні?

Завдання 2

Рівень безробіття в країні складає 8 %. Завдання уряду понизити безробіття 6 %. Яким повинне бути економічне зростання, щоб добитися цього?

Завдання 3

90 млн. чоловік мають роботу, 10 млн. чіл. – безробітні:

А) розрахуйте рівень безробіття;

Б) Місяць опісля, з 90 млн. чіл., що мають роботу було звільнено 0,5 млн. чіл., 1 млн. чіл. З числа офіційних зареєстрованих безробітних, припинили пошуки роботи. Визначите, які тепер:

- чисельність зайнятих;

- кількість безробітних;
- рівень безробіття

Література: [1,2,5,4,7].

Практичне заняття № 4

Регулювання основних показників функціонування зовнішньоекономічної системи країни

Завдання 1

Величина чистих приватних внутрішніх інвестицій складає 3750 млн. ден. ед.. Об'єм спожитого капіталу – 2010 млн. ден. ед.. Особисті споживчі витрати населення складають 9392 млн. ден. ед.. Державні закупівлі товарів і послуг – 8120 млн. ден. ед.. Сальдо зовнішньоекономічного балансу рівне 2528 млн. ден. ед.. Величина імпорту складає 1237 млн. ден. ед.. Необхідно визначити експортну, імпортну і зовнішньоторговельну квоти.

Завдання 2

У таблиці 4.1 наведені дані товарної структури зовнішньої торгівлі України в 2015 р. (млн. грн.). Вам необхідно заповнити пропущені значення частин в загальному об'ємі; розподілити наведені у таблиці товарні групи на готові товари, та полуфабрикати; визначити який показник має більш вагоме значення по готовій продукції, чи по полуфабрикатам; проаналізувати отримані результати і зробити висновки.

Таблиця 4.1 – Товарна структура зовнішньої торгівлі України в 2015 р.

Показники	Значення показників			
	Всього, млн. грн.	Частина в загальному об'ємі %	Всього млн. грн.	Частина в загальному об'ємі %
Всього	17957,1	100,0	16976,8	100,0
По групах товарів:				
Живі тварина, продукти тваринного походження	379,7		142,1	
Продукти рослинного походження	1120,7		220,4	

Продовження таблиці 4.1

Жири і масла рослинного і тваринного походження	342,2		110,7	
Готові харчові продукти	546,4		640,6	
Мінеральні продукти	2244,9		7047,3	
Продукція хімічною і пов'язаних з нею галузей промисловості	1397,0		1375,0	
Полімерні матеріали, пластмаси, каучук	262,7		736,2	
Шкіряна, хутряна сировина і вироби з них	159,1		58,6	
Деревина і вироби з деревини	289,7		85,0	
Целюлозні матеріали	278,6		682,0	
Текстиль і вироби з текстилю	654,6		673,0	
Взуття, головні убори, парасольки	76,0		53,6	
Виробу з каменя, гіпсу, цементу, кераміки, скла	147,3		202,4	
Недорогоцінні метали і вироби з них	7125,6		810,9	
Механічне устаткування; машини і механізми, електроустаткування і їх частини, пристрої для записування або відновлення зображення звуку	1758,6		2502,0	
Транспортні засоби і дорожнє устаткування	689,3		1021,5	
Фото або кінематографія, медикохірургічні апарати, годинник, музичні інструменти	182,9		267,2	
Різні промислові товари	96,6		135,9	
Витвори мистецтва	0,1		0,5	
Тварини придбані в портах	6,5		93,2	
разное	198,6		118,7	

Методичні поради до виконання завдання

Основними показниками, використовуваними для визначення ступеня залежності економіки, є експортна, імпортна і зовнішньоторговельна квоти.

Експортна квота – кількісний показник, що відображає рівень експорту країни в цілому і в окремих галузях того або іншого виду продукції. Експортна квота розраховується по формулі:

$$K_E = \frac{E}{\text{ВВП}} \times 100 \quad (4.1)$$

де E – вартість експорту;

ВВП – вартість валового внутрішнього продукту.

Імпортна квота – кількісний показник, що відображає рівень імпорту країни в цілому і в окремих галузях того або іншого виду продукції. Експортна квота розраховується по формулі:

$$K_I = \frac{I}{\text{ВВП}} \times 100 \quad (4.2)$$

де I – вартість імпорту;

Зовнішньоторговельна квота – позначається співвідношенням сукупної вартості експорту і імпорту, діленим на два, до вартості ВВП, у відсотках.

$$K_{зт} = \frac{E + I}{\text{ВВП}} \times 100 \quad (4.3)$$

Показники, що характеризують структуру зовнішньоекономічних зв'язків, – це товарна, географічна і індустріальна структури зовнішньоекономічних відносин.

Під товарною структурою розуміють показники розподілу експорту і імпорту по основних товарних позиціях. Даний показник дозволяє визначити ступінь розвитку економіки країни. Так, якщо в товарному експорті країни домінує готова продукція, то функціонування економічної системи вважається ефективним, або країна знаходиться на шляху інтенсивного розвитку. Якщо ж переважають сировина або напівфабрикати, то фактично країна йде екстенсивним шляхом розвитку, тобто живе за рахунок майбутніх

покоління, використовую природні копалини (надра).

Література: [1,4,7].

Практичне заняття № 5 **Регулювання підприємницької діяльності**

Завдання 1

Розрахуйте суму прибуткового податку з доходів 3300 грн., 4100 грн., 5500 грн. і 13000 грн. і податкову ставку, користуючись даними таблиці 5.1

Таблиця 5.1 – Вихідні дані

Місячний сукупний, оподатковуваний податком дохід (грн.)	Ставки і розміри податку
17-85	10 % від суми, більшої 17грн.
85-170	6,8 грн+15 % від суми, більшої 85грн.
170-1020	19,55грн.+20 % від суми, більшої 170грн.
1020-1700	191,25грн.+30 % від суми, більшої 1020грн.

Завдання 2

Припустимо, що національне виробництво включає два товари: X – споживчий товар, і Y – інвестиційний товар. У поточному році було вироблено 200 одиниць товару X за ціною 150 грн. за одиницю товару, і 10 одиниць товару Y за ціною 250 грн. за одиницю товару. До кінця поточного року, 6 використовуваних одиниць інвестиційного товару повинні бути замінені новими.

Необхідно розрахувати:

- А) Валовий національний продукт;
- Б) Чистий національний продукт;
- В) Об'єм споживання і об'єм валових інвестицій;
- Г) Об'єм чистих інвестицій.

Література: [1,6].

Теми рефератів

1. Вади ринкового саморегулювання.
2. Функції держави у сучасній економіці.
3. Сутність державного регулювання економіки
4. Методи державного регулювання економіки
5. Система органів державного регулювання економіки
6. Сутність стратегії соціально економічної політики
7. Соціально-економічне прогнозування
8. Макроекономічне планування
9. Державне програмно-цільове планування
10. Контроль за виконанням макроекономічних планів і державних програм
11. Фінансово - бюджетне регулювання
12. Податкове регулювання
13. Регулювання суспільного сектору економіки
14. Державне замовлення як засіб задоволення державних потреб
15. Грошово-кредитне регулювання
16. Структура та структурні зрушення в розвитку економіки
17. Структурний ефект і його вимірювання
18. Державне регулювання структурних зрушень в економіці
19. Державне регулювання інвестиційної діяльності
20. Науково-технічний прогрес та економічне зростання
21. Необхідність і сутність науково-технічної політики
22. Державне регулювання інноваційних процесів
23. Підприємництво як об'єкт державного регулювання
24. Роль держави у становленні підприємницького середовища в Україні
25. Механізм державного регулювання підприємництва
26. Фінансові важелі державної підприємницької політики
27. Засади зовнішньоекономічної політики
28. Регулювання торговельної діяльності
29. Регулювання іноземного інвестування
30. Роль держави в залученні іноземних кредитів
31. Необхідність і методи державного регулювання цін
32. Антиінфляційна політика
33. Регіональна економічна політика, її сутність і завдання

34. Механізм реалізації державної регіональної економічної політики
35. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів
36. Місцеві бюджети як фінансова основа економічного розвитку регіонів
37. Сутність і мета соціальної політики
38. Основні завдання та показники соціальної політики
39. Реальні доходи населення та їх регулювання
40. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ і послуг
41. Регулювання ринку праці та зайнятості населення
42. Необхідність охорони навколишнього природного середовища
43. Принципи та об'єкти охорони навколишнього природного середовища
44. Державне екологічне регулювання
45. Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища
46. Економічний механізм забезпечення природоохоронної діяльності.

Тестові завдання:

1. Який із зазначених ознак не характерна для чистого капіталізму:

- а) свобода підприємництва;
- б) опора на систему цін;
- в) обмежена конкуренція;
- г) всі ознаки характерні;
- д) Правильні відповіді а), б).

2. Який із зазначених ознак характерний для "чистого" капіталізму:

- а) приватна власність;
- б) опора на систему цін;
- в) обмежена конкуренція;
- г) всі ознаки характерні;
- д) правильні відповіді а), б).

3. Який із зазначених ознак характерний для "чистого" капіталізму:

а) переважання монополістичної форми організації виробництва;

б) вільне ціноутворення;

в) обмежена конкуренція;

г) всі ознаки характерні;

д) правильні відповіді б), в).

4. Вкажіть найбільш характерний для чистого капіталізму ознака:

а) переважання монополістичної форми організації виробництва;

б) вільне ціноутворення;

в) обмежена конкуренція;

г) всі ознаки характерні;

д) правильні відповіді а), б).

5. Вкажіть найбільш характерний для "чистого" капіталізму ознака:

а) приватна власність;

б) обмежена конкуренція;

в) опора на систему цін;

г) немає правильної відповіді;

д) вірні відповіді б), в).

6. Вкажіть найбільш характерний для "чистого" капіталізму ознака:

а) приватна власність;

б) вільна конкуренція;

в) опора на систему цін;

г) немає правильної відповіді;

д) вірні відповіді б), в).

7. При "чистому" капіталізмі держава виконує наступні функції:

а) обмежує конкуренцію;

б) втручається в економічні процеси;

в) забезпечує правову базу;

г) сприяє ефективному функціонуванню ринкової системи;

д) вірні відповіді в), г).

8. При чистому капіталізмі держава виконує наступні функції:

- а) захищає конкуренцію;
- б) не втручається в економічні процеси;
- в) забезпечує правову базу;
- г) сприяє ефективному функціонуванню ринкової системи;
- д) всі відповіді вірні.

9. При "чистому" капіталізмі держава виконує наступні функції:

- а) обмежує конкуренцію;
- б) втручається в економічні процеси;
- в) забезпечує правову базу;
- г) усі відповіді невірні;
- д) вірні відповіді б), в).

10. Під принципом "Laissez Faire" розуміється:

- а) захист приватної власності;
- б) не втручання в економіку;
- в) забезпечення правової бази функціонування ринку;
- г) всі відповіді вірні;
- д) всі відповіді не вірні.

11. Під принципом «Laissez Faire» розуміється:

- а) захист приватної власності;
- б) не втручання в економіку;
- в) забезпечення правової бази функціонування ринку;
- г) всі відповіді вірні;
- д) всі відповіді невірні.

12. Монополістичні тенденції в економіці привели до наступного:

- а) обмеження вільної конкуренції;
- б) посилення дії закону попиту - пропозиції;
- в) зниження рівня розвитку продуктивних сил;
- г) всі відповіді не вірні;
- д) вірні відповіді а), б).

13. Монополістичні тенденції в економіці привели до наступного:

- а) обмеження вільної конкуренції;
- б) підвищення рівня розвитку продуктивних сил;

- в) посилення конкурентної боротьби;
- г) всі відповіді вірні.

14. Вільної конкуренції відповідає:

- а) обмежене число покупців;
- б) обмежене число продавців;
- в) велика кількість продавців і покупців;
- г) вірні відповіді а), б);
- д) всі відповіді не вірні.

15. Вільної конкуренції відповідає:

- а) обмежене число продавців і покупців;
- б) велика кількість продавців і покупців;
- в) несвобода у виборі ринку;
- г) вірні відповіді б), в);
- д) вірні відповіді а), в).

16. Причина виникнення державного регулювання економіки це:

- а) посилення дії закону попиту і пропозиції;
- б) вільна конкуренція;
- в) циклічне розвиток економіки;
- г) інфляція;
- д) монополізація економіки.

17. Причина виникнення державного регулювання економіки це:

- а) монополізація економіки;
- б) циклічний розвиток економіки;
- в) обмеження вільного ціноутворення;
- г) вірні відповіді а), в);
- д) вірні відповіді а), б).

18. Держава, як ринковий суб'єкт є:

- а) регульований суб'єкт;
- б) регульований суб'єкт;
- в) регулює суб'єкт;
- г) пасивний суб'єкт;
- д) вірні відповіді а), в)
- е) всі відповіді невірні.

19. Держава, як ринковий суб'єкт характеризується:

- а) позаринкові походження доходу держави;

- б) імперативним статусом держави;
- в) держава - регулюючий суб'єкт;
- г) усі попередні відповіді вірні;
- д) всі відповіді невірні.

20. Держава, як ринковий суб'єкт має:

- а) вторинний дохід;
- б) похідний дохід;
- в) позаринкових дохід;
- г) всі відповіді вірні;
- д) всі відповіді не вірні.

21. Механізм державного втручання в економіку

виражається через:

- а) закон попиту і пропозиції;
- б) податки;
- в) державні закупівлі,
- г) всі відповіді вірні;
- д) відповіді б), в).

22. Механізм державного втручання в економіку

виражається через:

- а) трансфертні платежі;
- б) податки;
- в) державні закупівлі;
- г) всі відповіді вірні;
- д) вірні відповіді б), в).

23. Трансфертні платежі:

- а) перерозподіляють частину доходів держави;
- б) не змінюють структуру особистого споживання;
- в) збільшують ВВП;
- г) зменшують ВВП;
- д) не впливають на структуру виробництва.

24. Трансфертні платежі населенню:

- а) перерозподіляють частину доходів держави;
- б) не змінюють структуру особистого споживання;
- в) збільшують ВВП;
- г) зменшують ВВП;
- д) не впливають на структуру виробництва.

25 Державні закупівлі.

- а) не змінюють ВНП;
- б) зменшують ВНП;
- в) збільшують ВНП;
- г) змінюють структуру особистого споживання;
- д) не змінюють структуру виробництва.

26 Державні закупівлі:

- а) змінюють структуру виробництва;
- б) ведуть до приросту виробництва суспільних благ;
- в) збільшують ВНП;
- г) всі відповіді вірні;
- д) вірні відповіді а), в).

27 Які економічні механізми змінюють структуру виробництва:

- а) податки;
- б) трансфертні платежі;
- в) державні закупівлі;
- г) всі відповіді вірні;
- д) вірні відповіді б), в).

28. Державні закупівлі і трансфертні платежі:

- а) змінюють структуру особистого споживання;
- б) збільшують ВНП;
- в) збільшують виробництво суспільних благ;
- г) змінюють структуру виробництва;
- д) негативно впливають на економіку.

29 Правове регулювання економіки включає в себе:

- а) інвестиційну політику;
- б) антимонопольне законодавство;
- в) дефляційна політика;
- г) вірні відповіді а), в);
- д) вірні відповіді б), в).

30 Регулювання цін здійснюється через:

- а) встановлення граничних цін на продукцію монополістів;
- б) встановлення граничних надбавок до цін;
- в) встановлення граничної рентабельності для підприємств;
- г) всі відповіді вірні;
- д) вірні відповіді а), б).

Питання для самостійного розгляду студентів:

1. Інструменти державного регулювання економіки.
2. Державне регулювання охорони природи та природокористування.
3. Соціальна політика держави.
4. Підприємство як об'єкт державного регулювання.
5. Державна інвестиційна політика.
6. Досвід державного регулювання ринкової економіки в високорозвинених країнах.
7. Державне регулювання цін та інфляції.
8. Організаційно-економічний механізм реалізації регіональної економічної політики держави.
9. Суспільний сектор в економіці та його регулювання.
10. Державне регулювання інноваційної діяльності.
11. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
12. Структурна політика держави.
13. Методи державного регулювання економіки.
14. Державна підтримка малого підприємництва.
15. Фінансові ресурси як сфера державного впливу.
16. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення.
17. Макроекономічне планування розвитку економіки України.
18. Податкова політика держави.
19. Державний бюджет – головний засіб регулювання економіки.
20. Грошово-кредитна політика держави.
21. Цілі та сфери державного регулювання економіки.
22. Історичні аспекти становлення, функціонування та розвитку сучасної системи ДРЕ.
23. Місцеві бюджети та їх функції.
24. Особливості регуляторної діяльності держави в перехідних економіках.
25. Кейнсіанська та неокейнсіанська концепції регуляторної функції держави.
26. Норми та нормативи державного регулювання економіки.
27. Соціально-економічні прогнозування розвитку держави.
28. Державне економічне прогнозування.

29. Державна інноваційна політика та її роль у сучасній економіці.
30. Державне регулювання підприємницької діяльності.

ОСНОВНА ТА ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гайгер, Лингвуд Т. Макроэкономическая теория и переходная экономика: Пер с англ. -М.: "ИНФРА-М", 2008. - 560 с,
2. Долан Э. Дж. И др. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика/ Пер. с англ. В. Лукашевича и др.; Под общ. ред. В. Лукашевича. - Л., 2010. - 448 с.
3. Макконнелл К. Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы, политика: В 2 т.: Пер. с англ. - М.: Республика, 2011.
4. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В.Мочерного. - Тернопіль: АТ "Тарнекс", 2012.
5. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: Учебник для вузов / Л.Е.Стровский, С.К.Казанцев, Е.А. Паршина и др.; Под ред. проф. Л.Е.Стровского. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2008.

Допоміжна

1. Основы экономической теории. Учеб, Пособие / Под ред. Камаева В, Д. - М.: Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2008г., - 284 с., ил.
 - 2.Солодовников А.С., Бабайцев В.А., Браилов А.В. Математика в экономике: Учебник; В 3-х ч. Ч. 1 -М: Финансы и статистика, 2009, -224с
3. Ходов Л.Г Основы государственной экономической политики: Учебник. -М.: Издательство БЕК, 2008,-332с.

Інформаційні ресурси <http://globalfindata.com>

<http://globalfindata.com>

<http://www.ukrstat.gov.ua>

<http://www.bank.gov.ua>

<http://www.minfin.gov.ua>

<http://www.finance.ua>

<http://rada.gov.ua>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять та самостійної роботи студентів з
дисципліни «Державне регулювання економіки»
для студентів спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини»

Укладачі: КУДРЯВЦЕВА Оксана Володимирівна

Відповідальний за випуск: *Горовий Д.А.*

Авторська редакція

План 2018, поз. .
Підписано до друку . Формат 60x84 1/16. Папір газетний.
Гарнітура Times New Roman Cyr. Віддруковано на різнографі.
Умовн .друк. арк. . Обл.-вид. арк. .
Зам. № . Тираж прим. Ціна договірна.

**Видавництво
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету**

**Видавництво ХНАДУ, 61200, Харків-МСП, вул. Ярослава Мудрого, 25
Тел./факс: (057) 700-38-72; 707-37-03, e-mail: roi@khadi.Kharov.ua**

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції, серія ДК № 897 від 17.04.2002 р.